

ELEKTROTEHNIČKI FAKULTET UNIVERZITETA U BEOGRADU

VEB PRODAVNICA MUZIČKIH INSTRUMENATA
Diplomski rad

Kandidat:

Jovana Radojičić 2012/315

Mentor:

doc. dr Zoran Čiča

Beograd, Septembar 2016.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	2
1. UVOD	3
2. ALATI	4
2.1. HTML.....	4
2.2. CSS.....	4
2.3. PHP.....	5
2.4. MYSQL.....	5
2.5. WAMPSEVER.....	5
3. UPUTSTVO ZA KORIŠĆENJE SAJTA	7
3.1. INSTALIRANJE WAMPSEVER-A I UČITAVANJE BAZE PODATAKA.....	7
3.2. UPUTSTVO ZA KORISNIKE.....	9
3.2.1. <i>Pristup korisnika sajtu</i>	9
3.2.2. <i>Registracija korisnika</i>	10
3.2.3. <i>Pristup korisnika proizvodima</i>	11
3.2.4. <i>Stranica Proizvod</i>	11
3.2.5. <i>Stranica Kolica</i>	12
3.2.6. <i>Stranica Kontakt</i>	13
3.3. UPUTSTVO ZA ADMINISTRATORA.....	13
3.3.1. <i>Prijavljivanje administratora</i>	13
3.3.2. <i>Unos proizvoda</i>	14
3.3.3. <i>Pregled kupovina korisnika</i>	15
4. OPIS KODA VEB STRANICE	16
4.1. KREIRANJE BAZE PODATAKA.....	16
4.2. FORMA REGISTRACIJE.....	18
4.3. JAVASCRIPT KOD ZA ISPRAVNO POPUNJAVANJE FORME REGISTRACIJE.....	19
4.4. STRUKTURA STRANICA PROIZVODA.....	20
4.5. JAVASCRIPT KOD ZA ONEMOGUĆAVANJE KORISNIKA DA DVA PUTA OCENI PROIZVOD.....	21
4.6. STRUKTURA STRANICE UNOS PROIZVODA.....	22
4.7. STRUKTURA STRANICE KOLICA.....	23
5. ZAKLJUČAK	25
LITERATURA	26

1. UVOD

Razvoj Interneta značajno je promenio radne i životne prilike ljudi. Internet je izazvao novu revoluciju i promenio preduzetništvo. Danas ne možete zamisliti nijednu firmu ili bilo koji oblik poslovanja bez Interneta. Iako svaka firma kaže da Internet ima važnu ili čak centralnu ulogu u poslovanju, od Interneta najviše profitiraju prodavci i isporučiooci, pri čemu se razvija pojam Internet trgovine. Internet trgovina se može definisati kao obavljanje transakcija elektronskim putem. Ona uključuje obavljanje poslovnih transakcija putem komunikacionih mreža, pre svega Interneta. Trgovina putem Interneta je najprofitabilniji oblik trgovine. Razlog takvoj profitabilnosti su jednostavnost i niski troškovi. Poslodavcima se značajno smanjuju troškovi prodaje, štedi se vreme i prostor. Internet trgovina nema radno vreme, dostupna je svim kupcima širom sveta u svakom trenutku, što upravo i predstavlja njenu najveću prednost. Internet tržište je najveće tržište na svetu. Prema poslednjim statistikama više od 1,5 milijardi ljudi na svetu koristi Internet. Ovolika zastupljenost dovela je do sve većeg razvoja Internet trgovine, a samim tim i do razvoja veb dizajna koji je ključan element za korišćenje prednosti koji nam Internet trgovina pruža. Veb dizajn je planiranje i izrada jedne veb stranice. To uključuje informacionu arhitekturu, korisničko okruženje, strukturu stranice, navigaciju, izgled, boju, kao i mnoge druge elemente. Veb stranica je postala medij komunikacije i interakcije za poslovne kuće. Možete uspostaviti svoj korporativni identitet na globalnoj razdaljini i ostati u kontaktu sa svojim klijentima u svakom trenutku. Poslodavci više ne moraju da zakupljuju velike prostore, danas je dovoljno samo da kupe jednu veb stranu i već postaju dostupni svim svojim mušterijama. Kupci na jednom mestu mogu sagledati sve ponude i razmotriti najpovoljniju za njih ili uopšte informisati se o dostupnosti proizvoda za koji su zainteresovani, dovoljno je samo da pregledaju više različitih ponuda na više različitih veb sajtova poslodavaca. Vreme koje se nekada gubilo na traganje i prelazak velikog broja kilometara sada je skraćeno na samo pretragu svima dostupnog veba. Internet trgovina i veb dizajn usko su povezani, jer jedan bez drugog ne bi opstali. Ova kombinacija sve više uzima maha na poslovnoj mapi korporativnog sveta.

Cilj teze je realizacija jedne veb prodavnice za prodaju muzičkih instrumenata.

Teza je podeljena u pet poglavlja. Prvo poglavlje je uvod u kome se upoznajemo sa osnovnim informacijama o tezi. Drugo poglavlje je namenjeno upoznavanju sa svim alatima, programima i softverima, koji su bili potrebni za realizaciju ove veb prodavnice. Treće poglavlje predstavlja upustvo za korišćenje sajta sa stanovišta korisnika i administratora posebno. Četvrto poglavlje obuhvata detaljne opise kodova korišćenih za realizaciju veb prodavnice. Posebna pažnja biće posvećena bazi podataka, strukturi sajta i dinamičnog dela sajta. Peto poglavlje obuhvata zaključak koji se izvodi posle izrade ove veb stranice i predlog za unapređenje ove teme.

2. ALATI

Alati i programski jezici koji su korišćeni za realizaciju ove veb prodavnice su HTML, CSS PHP, MySQL i WampServer.

2.1. HTML

HTML(*HyperText Markup Language*) je standardizovani jezik koji se koristi pri strukturiranju teksta, medija i ugrađenih objekata u veb stranice i elektronsku poštu.

Pomoću HTML-a se generišu dokumenti tipa hipertekst. Hipertekst, kao jedna od važnijih osobina HTML-a, znači da se može napraviti veza na veb stranici koja vodi posetioca ove stranice na bilo koju drugu stranicu dostupnu na vebu ili praktično svemu dostupnom na Internetu. Tim Berners-Lee, osnivač veba, želeo je da veb radi više kao mozak osobe, a manje kao statički izvor podataka, kao što je knjiga.

HTML stranice imaju ekstenziju .html ili .htm, nalaze se u određenom direktorijumu na servera vezanog za Internet, što ih čini dostupnim na vebu. Standardizacijom se bavi W3C (*WWW Consortium*), www.w3c.org, koga vodi Tim Berners-Lee.

Za generisanje HTML stranice potreban je običan tekst editor, kao što je na primer NotePad, dostupan na svakom kompjuteru *Start->Programs->Accessories->NotePad*. a pokretati pomoću brauzera (Google Chrome, Internet Explorer...).

2.2. CSS

CSS (*Cascading Style Sheet*) dokument omogućava odvajanje sadržaja veb stranice od njenog stila koji se može odvojiti u poseban fajl i potom pozivati na svakoj HTML stranici. CSS dokument značajno poboljšava pregled koda i olakšava stilizovanje stranica.

Stil stranice podrazumeva font teksta, boje objekata, boju pozadine, format teksta i položaj objekata. Dovoljno je izvršiti promenu samo u CSS dokumentu koja će se manifestovati na svim veb stranicama.

CSS se može pozvati na dva načina: interno ili eksterno. Interno znači da se CSS kod za stilizovanje takođe nalazi u samom HTML dokumentu, ali ne u okviru taga već u okviru head sekcije HTML dokumenta. Eksterno zapisivanje CSS-a podrazumeva kreiranje posebnog tekstualnog dokumenta koji će biti kreiran i pozivan iz HTML dokumenta. On se poziva tako što se u samom HTML dokumentu navodi putanja ka njemu, a koja govori pretraživaču da ga učita i primeni stilska pravila koja su u njemu definisana na HTML elemente koje ima u daljem kodu

2.3. PHP

PHP (*HyperText Preprocessor*) je široko korišćen opšte namene programski jezik koji je naročito pogodan za veb razvoj i može biti ugrađen u HTML dokumenta.

Za razliku od HTML i JavaScript-a, o kojem će biti više reči malo kasnije, koji se izvršavaju na klijentskoj strani, PHP se izvršava na serverskoj strani. PHP kodovi upravo čine veb stranicu dinamičnom. PHP kod može da se povezuje na baze, izvlači podatke, kao što su slike, čita i ispisuje podatke i komunicira sa udaljenim serverima. Može da memoriše podatke i koristi ih kasnije.

PHP je popularan programski jezik i njegova popularnost i dalje raste. PHP je svestran jezik i radi na širokom spektru operativnih sistema.

PHP je podržan od strane velikog broja platformi, ali se posebno odomaćio na Unix/Linux platformi. Direktni konkurent PHP-Linux-Apache platformi je ASP-WindowsNT-IIS platforma, ali povećini Internet marketing agencija ubedljivo vodi PHP platforma, uglavnom zato što je besplatna i što je otvorenog koda.

2.4. MySQL

MySQL (*My Structure Query Language*) je najpopularniji sistem otvorenog koda (*open source*) za upravljanje bazama podataka. Baza podataka je strukturirana kolekcija podataka. Može biti sve od najjednostavnije liste kupovine do kolekcije ogromne količine podataka neke korporacije.

MySQL je sistem za upravljanje relacionim bazama podataka. U relacionoj bazi podataka se podaci smeštaju u više međusobno povezanih tabela. Ovim se dobija na brzini i fleksibilnosti. Korišćenje ove baze podataka je besplatno.

MySQL komande nisu osetljive na veličinu slova (*case sensitive*), ali je običaj da se pišu velikim slovima. Promenljive jesu osetljive na veličinu slova. MySQL nam omogućava da stvorimo i promenimo strukturu baze podataka, dodamo prava korisniku na pristup bazi podataka, da tražimo informacije od baze podataka i menjamo strukturu baze podataka.

MySQL je najrasprostranjeniji standardizovani jezik koji se koristi za pristup bazama podataka i definisan je ANSI/ISO SQL standardom.

2.5. WampServer

WAMP je softverski paket koji predstavlja skraćenicu od Windows, Apache, MySQL, a P se može odnositi na PHP, Python ili Perl. Pored verzije za Windows, postoji i LAMP (Linux), MAMP (Macintosh) i WIMP, gde I označava IIS veb server.

WAMP omogućava da se na privatnom računaru korisnika simulira rad Internet servera. U paketu mogu biti uključeni i dodatni programi, kao na primer phpMyAdmin, kreiran u PHP-u, koji služi za kreiranje, modifikovanje i brisanje baze podataka, kolona, tabela ili drugih oblika podataka koristeći SQL programski jezik.

Instalacija Wamp server-a može se preuzeti na adresi: <http://www.wampserver.com/en/>

3. UPUTSTVO ZA KORIŠĆENJE SAJTA

U ovom delu teze biće detaljno predstavljen vodič za korišćenje veb stranice sa stanovišta korisnika i administratora.

3.1. Instaliranje WampServer-a i učitavanje baze podataka

Kao što je malopre bilo napomenuto, WampServer je potpuno besplatan i može se preuzeti sa ove adrese: <http://www.wampserver.com/en/>. Dostupan je u dve posebne verzije: 32 i 64 bits. Potrebno je proveriti koji je tip sistema kompjuter na kom se instalira WAMP i u zavisnosti od toga instalirati jednu od ove dve verzije. Pratiti detaljno upustvo sa sajta za instalaciju.

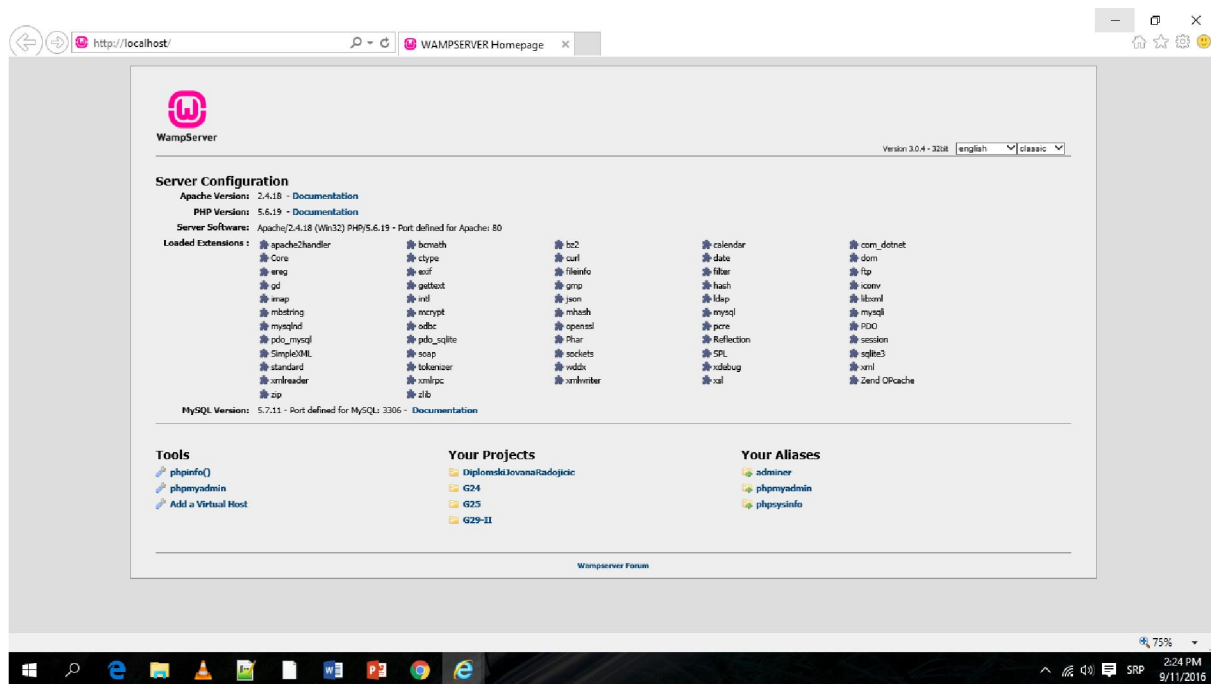
Ukoliko je na kompjuteru instalirana aplikacija Skype, potrebno je da se pre instalacije WampServera onemogući ovoj aplikaciji korišćenje *Port-a 80*. Idite na *Skype > tools > options > advanced > connectioni* isključite *Port 80*. Zatim zatvorite Skype. Korišćenje ove aplikacije ovim nije onemogućeno, posle instalacije WAMP-a može se koristiti. Ukoliko neka druga aplikacija koristi *Port 80* potrebno je isto učiniti.

Po podrazumevanim podešavanjima WAMP je smešten na lokaciji *c:/wamp*. Korisnik može izabrati bilo koju lokaciju koja njemu odgovara. Pokretanje: *Start/All Programs/WampServer/Start WampServer* ili duplim klikom ako je postavljena ikonica na radnu površinu. Sačekati nekoliko trenutaka da se WAMP pokrene i promeni boju ikonice iz crvene, preko žute do zelene. Kada ikonica postane zelena WAMP je uspešno pokrenut i spreman je za rad.

Slika 3.1.1. Početni meni WAMP-a

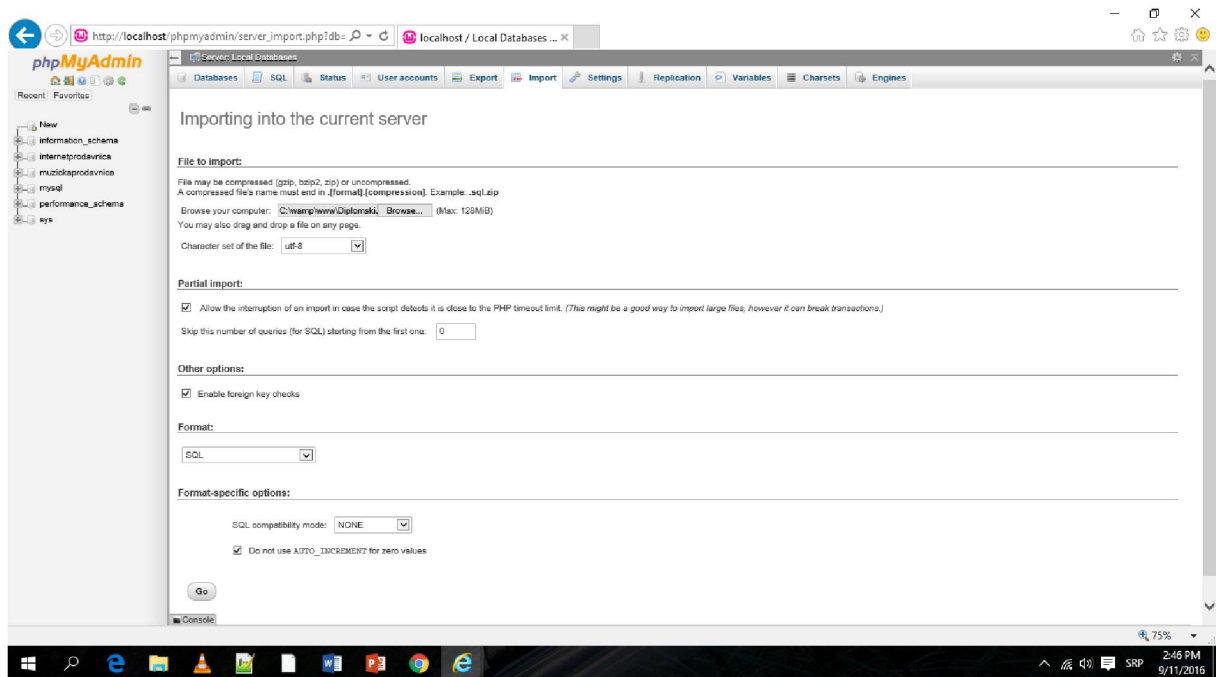
Klikom na *localhost* izabranom brauzeru otvoriće se stranica kao na slici 3.1.2. Bazi podataka može se pristupiti klikom na *phpMyAdmin* ili direktnim klikom sa stranice *localhost*, pod odeljkom Tools.

Slika 3.1.2. WampServer početna strana

Za učitavanje baze podataka potrebno je prvo raspakovati muzickaprodavnica.zip fajl na lokaciji *c:/wamp/wwwili* na, ako je pri instalaciji izabrana druga lokacija. Potom je potrebno otvoriti *phpMyAdmin* i kliknuti na opciju *Import*. Iz raspakovanog .zip fajla potrebno je selektovati *muzickaprodavnica.sql* klikom na *Gobaza* podataka će se učitati.

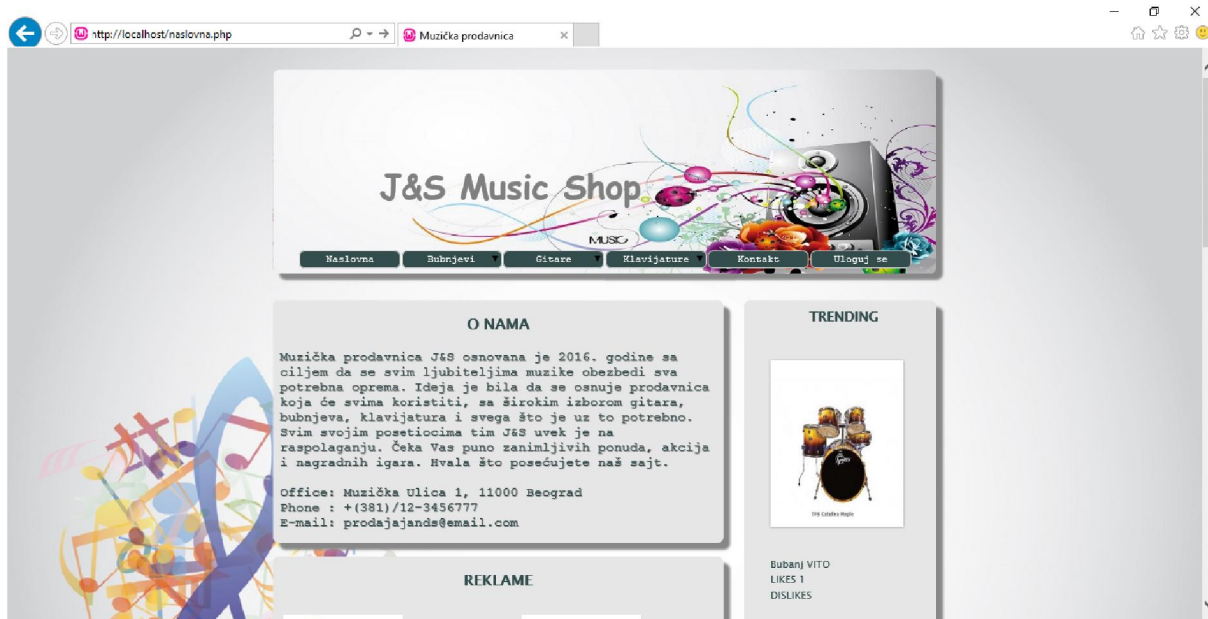
Slika 3.1.3. Učitavanje baze podataka

3.2. Uputstvo za korisnike

U ovom delu teze biće objašnjeno korišćenje stranice sa stanovišta korisnika.

3.2.1. Pristup korisnika sajtu

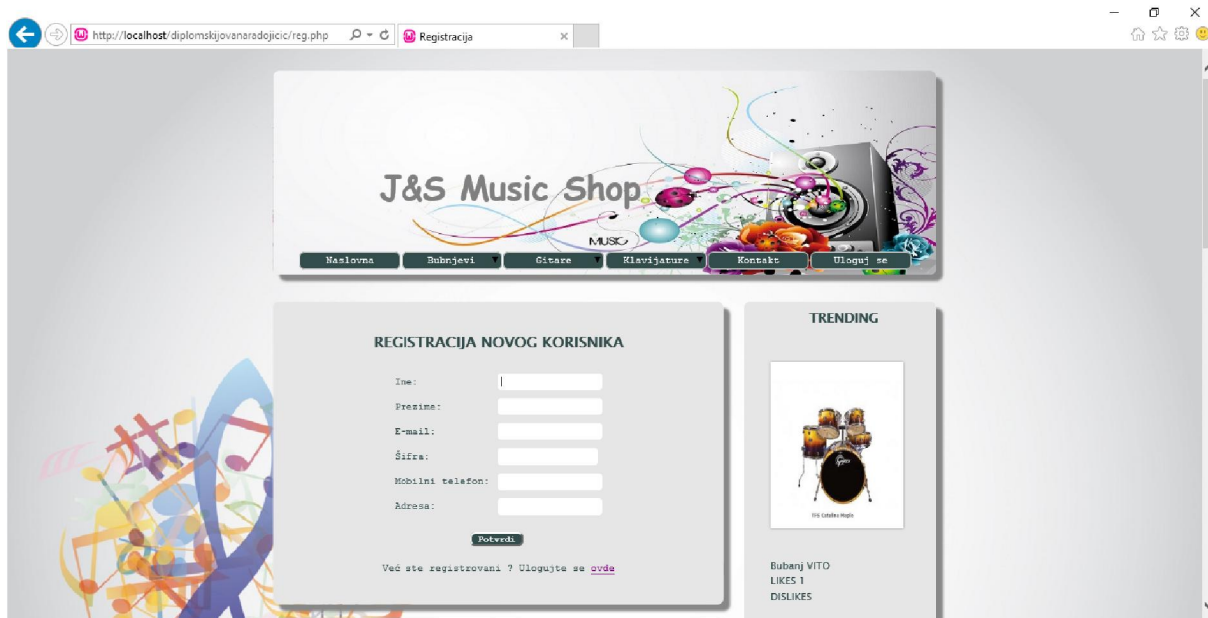
Korisnik pristupa sajtu tako što ukuca u brauzer adresu <http://localhost/naslovna>. Početna strana se sastoji od zaglavlja u kome se nalazi glavni meni kroz koji korisnik može da prolazi. Odeljka sa najpopularnijim proizvodima, odeljka o nastanku prodavnice, kao i dela sa reklamama. U okviru glavnog menija korisnik može da pristupi proizvodima razvrstanim po kategorijama i podkategorijama, kao i da pošalje svoj komentar i da se uloguje.

Slika 3.2.1. Naslovna strana

3.2.2. Registracija korisnika

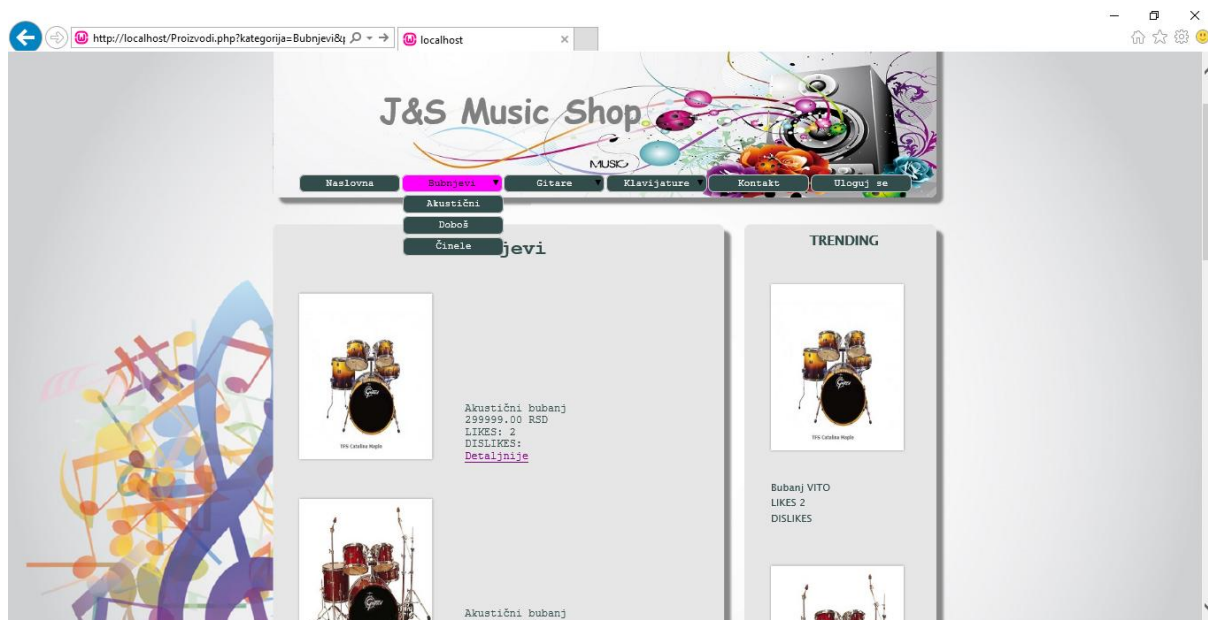
Svaki korisnik mora da se registruje i prijavi ukoliko želi da kupuje i ocenjuje proizvode. Za uspešnu registraciju korisnik mora da popuni sva polja koje forma zahteva, kao i da pravilno unese format e-mail adrese. Kada se uloguje korisniku se u okviru glavnog menija pojavljuje dugme *Kolica* u kojima može pogledati sve proizvode koje je izdvojio iz ponude. Kada završi sa kupovinom i pretragom sajta može se odjaviti klikom na dugme *Izloguj se*.

Slika 3.2.2. Stranica Registracija

3.2.3. Pristup korisnika proizvodima

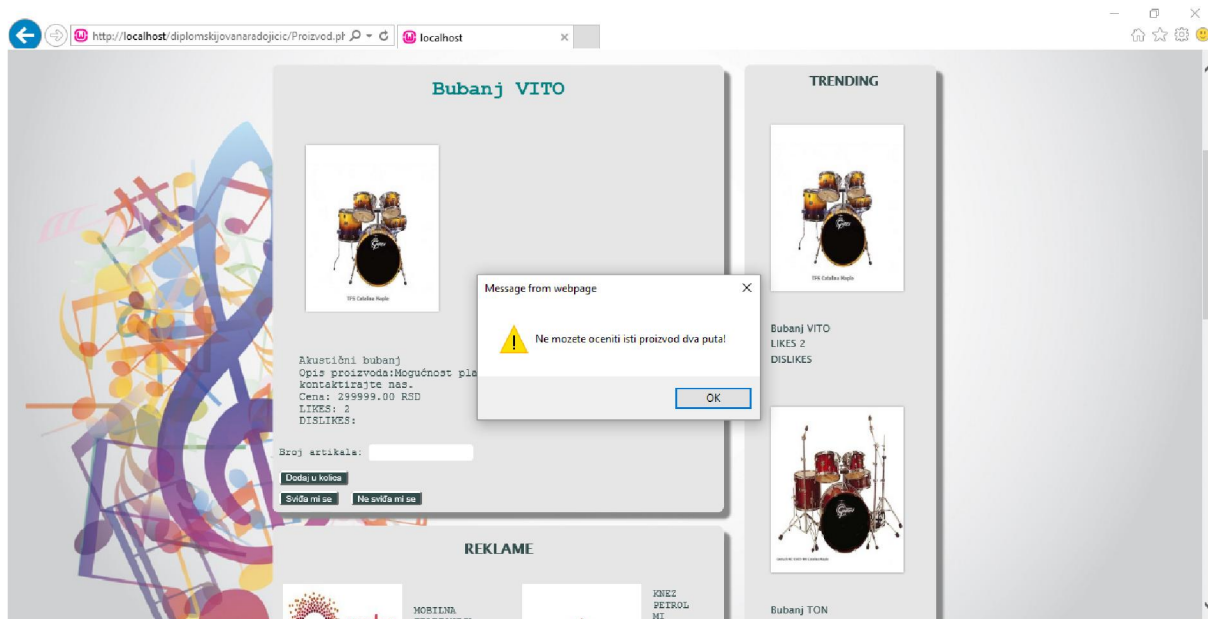
Proizvodi su razvrstani po kategorijama i podkategorijama u glavnom meniju kojima korisnik može pristupiti i pregledati celokupnu ponudu prodavnice.

Slika 3.2.3. Stranica Proizvodi

3.2.4. Stranica Proizvod

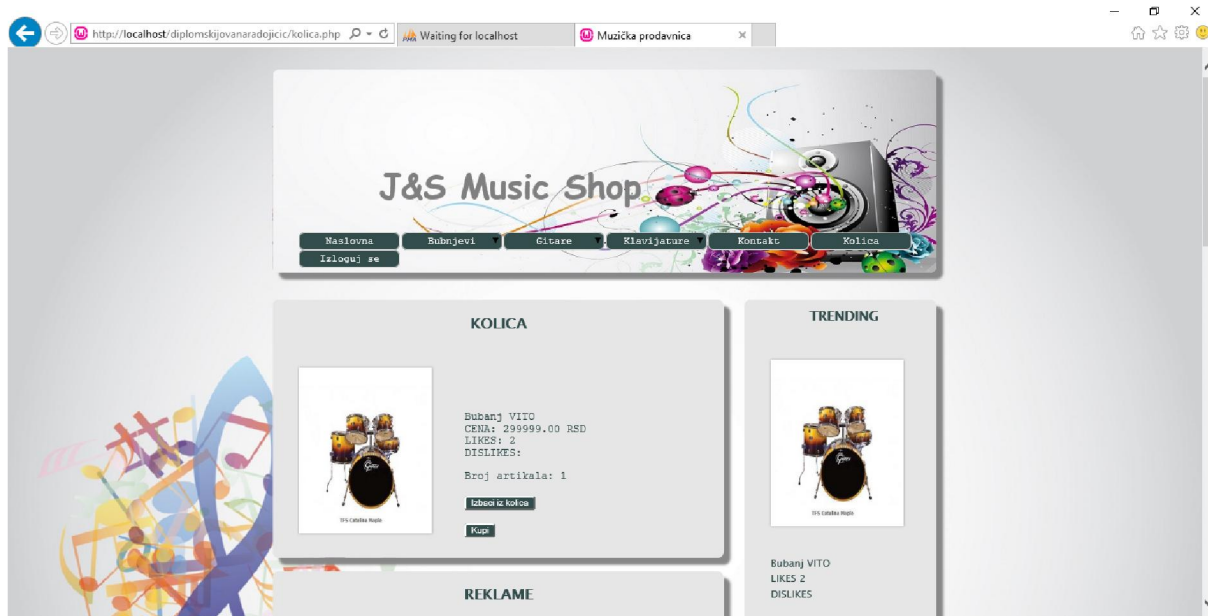
U okviru stranice Proizvod nalaze se detaljniji opisi svakog proizvoda koji nudi Muzička prodavnica. U okviru opisa korisnik može pogledati ocene ostalih korisnika, kao i detaljniji opis proizvoda za koji je zainteresovan. Korisnici imaju pravo da ocenjuju proizvode klikom na dugme *Sviđa mi se* ili *Ne sviđa mi se*, pri čemu je korisniku dozvoljeno samo jednom da oceni svaki proizvod posebno. Takođe korisnici mogu da specificiraju broj komada proizvoda koji naručuju, pri čemu ne postoji ograničen broj proizvoda koji mogu naručiti.

Slika 3.2.4. Stranica Proizvod

3.2.5. Stranica Kolica

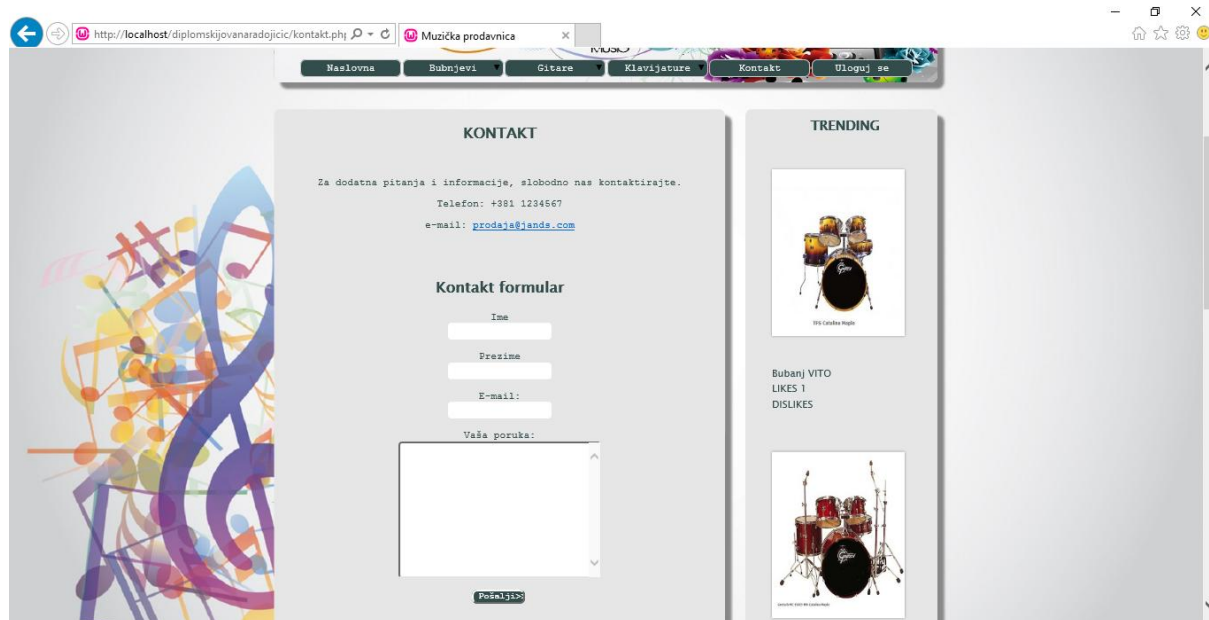
Klikom na dugme *Dodaj u kolica* korisniku se otvara stranica Kolica. U okviru stranice Kolica nalaze se svi proizvodi koje je korisnik izdvojio iz ponude. Klikom na dugme *Kupi* korisnik kupuje proizvod, koji se potom briše iz kolica. Ukoliko se korisnik predomisli klikom na dugme *Izbaci iz kolicap* proizvod će biti uklonjen iz kolica.

Slika 3.2.5. Stranica Kolica

3.2.6. *Stranica Kontakt*

Svakom korisniku omogućeno je da pošalje svoj komentar u kome može oceniti stranicu ili uputiti bilo kakvu primedbu ili sugestiju koja će biti prosleđena administratoru sajta.

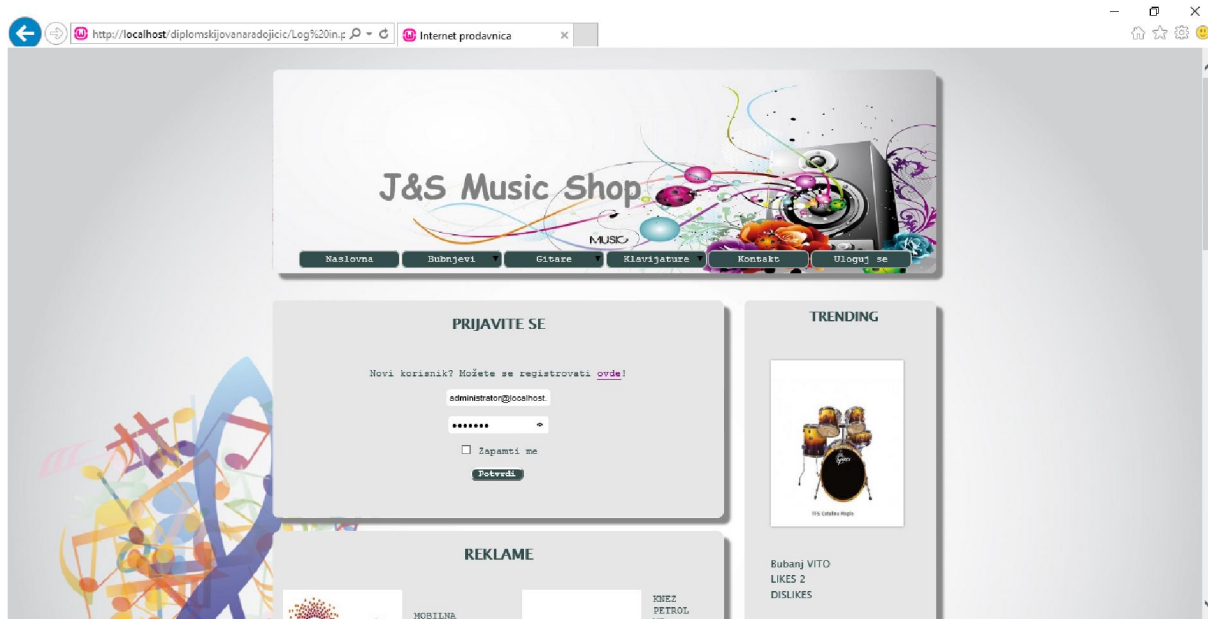
Slika 3.2.6. Stranica Kontakt

3.3. Uputstvo za administratora

U ovome poglavlju biće objašnjeno kako se stranica koristi sa stanovišta administratora.

3.3.1. *Prijavljivanje administratora*

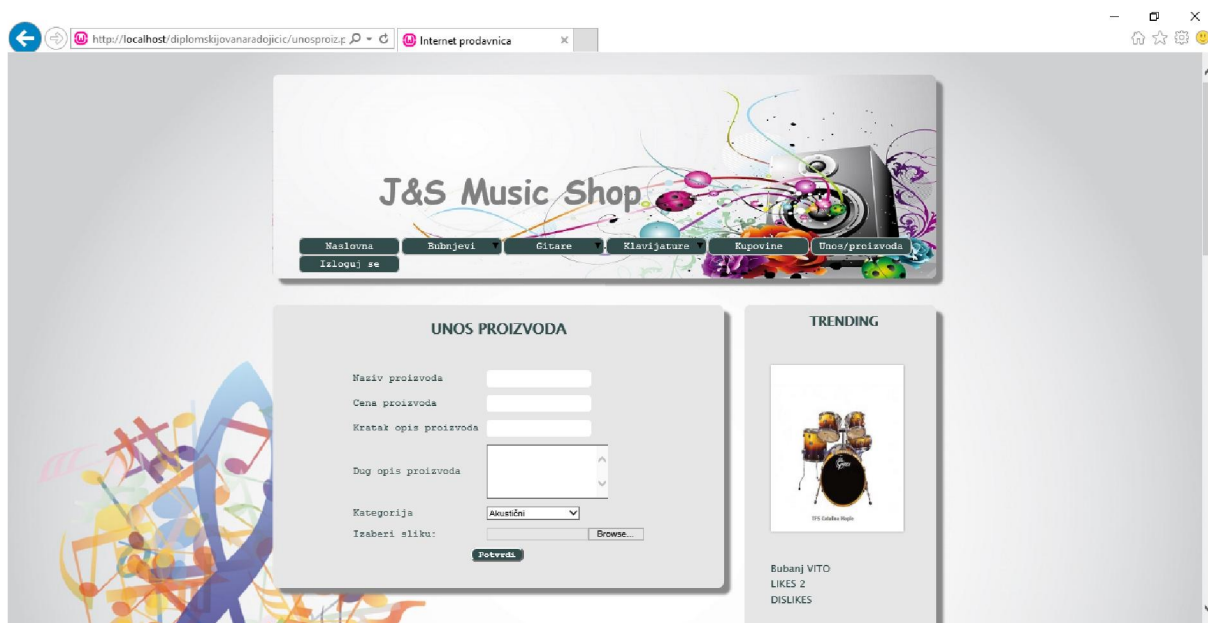
Administrator isto kao i korisnik pristupa stranici tako što u brauzeru ukuca <http://localhost/naslovna> . U meniju klikom na dugme *Uloguj se* pojavljuje se forma za prijavljivanje u kojoj je potrebno da ukuca e-mail : `administrator@localhost.com` i lozinku : "lozinka".

Slika 3.3.1. Stranica Prijavi se

3.3.2. Unos proizvoda

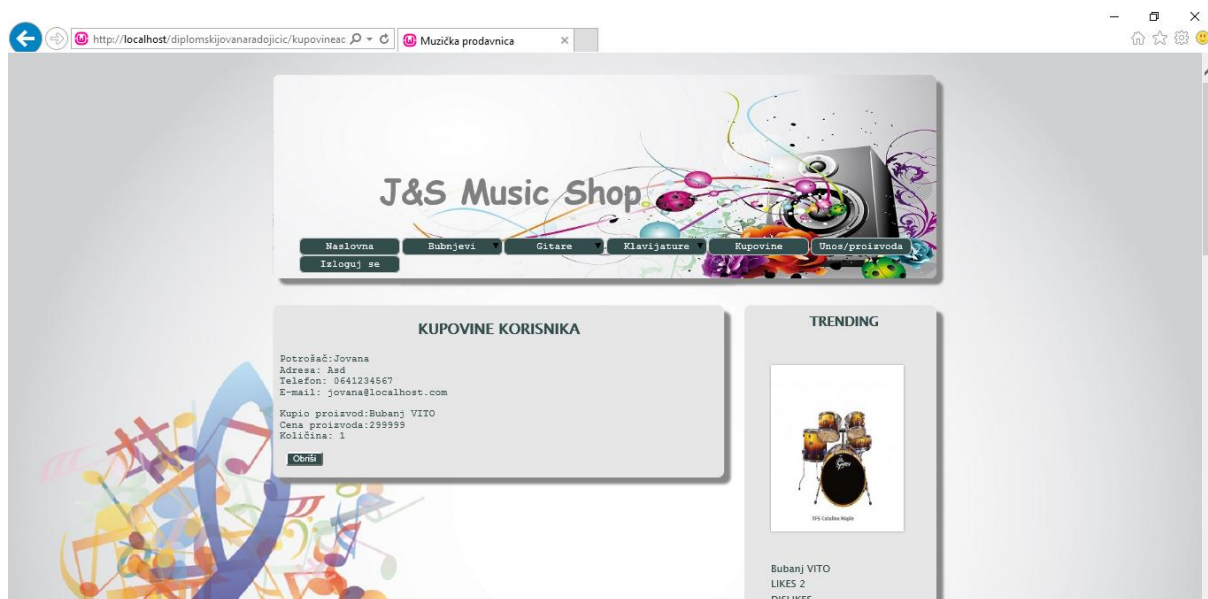
Kada se prijavi administratoru se u meniju pojavljuje dugme *Unos/proizvodai Kupovine*. Klikom na dugme *Unos/proizvodai* otvara se stranica sa koje administrator direktno unosi nove proizvode na sajt. Administrator mora da unese sve potrebne podatke koje forma zahteva kako bi uspešno uneo proizvod. Administrator bira po svojoj želji naziv, opise, cenu i sliku proizvoda. Izborom odgovarajuće podkategorije proizvodi će se razvrstavati na stranici.

Slika 3.3.2. Stranica Unos proizvoda

3.3.3. Pregled kupovina korisnika

Pregled svih kupovina korisnika administrator može pogledati klikom na dugme *Kupovine* u okviru glavnog menija. Na stranici Kupovine pojavice se ime i prezime kupca, adresa kupca, telefon, koji proizvod i količinu koji je kupio. Klikom na dugme *Obrisi* administrator posle isporuke, može obrisati zapis o kupovini.

Slika 3.3.3. Stranica Kupovine korisnika

4. OPIS KODA VEB STRANICE

U ovom poglavlju biće detaljno opisan kod koji je korišćen za realizacije ove veb stranice.

4.1. Kreiranje baze podataka

Baza podataka se kreira pokretanjem fajla *baza.php*. Kreiranje baze dovoljno je učiniti samo jednom. Prvi deo koda jeste povezivanje sa serverom, koristimo *mysqli_connect* funkciju pomoću koje se povezujemo na MySQL server. Potom sledi kreiranje baze podataka koristeći CREATE DATABASE. Kada je uspešno kreirana baza kreiramo tabele. Tabela 1 je tabela korisnici. Kreiramo je pomoću CREATE TABLE. Tabela ima 10 kolona, od čega je bitno napomenuti da je prva kolona *idkorisnikaoznačena* kao PRIMARY KEY i rezervisana sa reči AUTO_INCREMENT. AUTO_INCREMENT znači da će MySQL, ako unesete vrednost NULL ili bez vrednosti u tom polju, automatski generisati ceo pozitivan broj koji je za jedan veći od najvećeg broja u toj koloni. Koristimo UTF-8 standard, jer je on najpogodniji za pisanje latiničnog teksta. PRIMARY KEY govori da je kolona primarni ključ tabele. Vrednosti u toj koloni moraju biti jedinstvene i MySQL će kolonu automatski indeksirati. NOT NULL znači da ta kolona mora imati sve vrednosti u redovima. UNSIGNED stoji jedino u opisu kolona u kojima će se upisivati celi i pozitivni brojevi. INT znači da će se u koloni upisivati isključivo celi brojevi. VARCHAR (broj znakova) - znači da će se u koloni upisivati podaci tipa string. Tabele 2 i 3 kreirane su po istom principu.

```
<?php
$host="localhost";
$username="root";
$password="";
$conn=mysqli_connect($host,$username,$password);
mysqli_set_charset($conn,"utf8");
if(!$conn){
die("Konekcija neuspela: ".mysqli_connect_error());
}
echo"Uspesna konekcija."<br>;
$sql="DROP DATABASE IF EXISTS muzickaprodavnica";
$sql=" CREATE DATABASE IF NOT EXISTS muzickaprodavnica";
if(mysqli_query($conn,$sql)){
echo"Uspesno kreirana baza."<br>;
}else{
echo"Neuspelo kreiranje baze: ".mysqli_error($conn)."<br>;
}
$tabela1=" CREATE TABLE korisnici (
idkorisnika INT(25) UNSIGNED NOT NULL AUTO_INCREMENT PRIMARY KEY,
admin INT (1) ,
ime VARCHAR(30) CHARACTER SET utf8 NOT NULL,
prezime VARCHAR(30) CHARACTER SET utf8 NOT NULL,
email VARCHAR(40) CHARACTER SET utf8 NOT NULL,
sifra VARCHAR(40) CHARACTER SET utf8 ,
mobilni VARCHAR(30) CHARACTER SET utf8 ,
adresa VARCHAR(30) CHARACTER SET utf8,
komentar VARCHAR(300) CHARACTER SET utf8,
kolica VARCHAR(1000))";
```


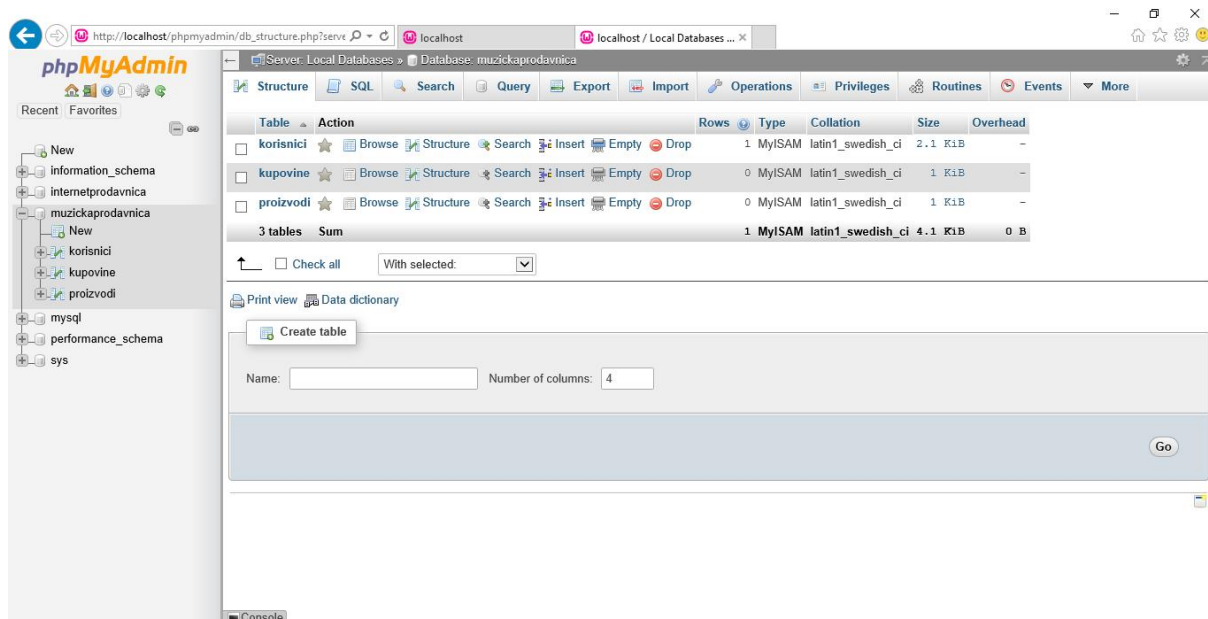
```

mysqli_select_db($conn, 'muzickaprodavnica');

if(mysqli_query($conn, $tabela1)){
echo"Uspesno kreirana tabela1"."<br>";
}else{
echo"Greska u kreiranju tabele: ".mysqli_error($conn)."<br>";
}
$tabela2=" CREATE TABLE proizvodi (
idproizvoda INT(30) UNSIGNED NOT NULL AUTO_INCREMENT PRIMARY KEY,
kategorija VARCHAR(60) CHARACTER SET utf8 NOT NULL,
podkategorija VARCHAR(60) CHARACTER SET utf8 NOT NULL,
naziv VARCHAR(60) CHARACTER SET utf8 NOT NULL,
dugiopis VARCHAR(4000) CHARACTER SET utf8 NOT NULL,
kratakopis VARCHAR(100) CHARACTER SET utf8 NOT NULL,
brsvidjanja INT(30) ,
brnesvidjanja INT(30) ,
cena INT(30) ,
slika BLOB)";
if(mysqli_query($conn, $tabela2)){
echo"Uspesno kreirana tabela2"."<br>";
}else{
echo"Greska u kreiranju tabele: ".mysqli_error($conn)."<br>";
}
$tabela3=" CREATE TABLE kupovine (
idkupovine INT(50) UNSIGNED NOT NULL AUTO_INCREMENT PRIMARY KEY,
idkorisnika INT(30) UNSIGNED ,
idkupljeniproizvodi VARCHAR(100) );";
if(mysqli_query($conn, $tabela3)){
echo"Uspesno kreirana tabela3"."<br>";
}else{
echo"Greska u kreiranju tabele: ".mysqli_error($conn)."<br>";
}
mysqli_close($conn);
?>
<?php
include"admin.php";
?>

```

Slika 4.1.1. Kreiranje baze podataka

Slika 4.1.2. Kreirana baza podataka i tabele

4.2. Forma registracije

Svaki korisnik pri registrovanju mora da popuni sva polja koja forma zahteva kako bi se uspešno registrovao. Potrebno je da unese pravilan format e-mail adrese pri registrovanju. Kada klikne na dugme *Potvrdi* sve informacije koje je uneo će biti upisane u bazu podataka. Kod funkcionise tako što se HTML-forma i PHP fajl povežu. PHP fajl zapravo podatke iz forme obrađuje i upisuje u bazu. Forma se povezuje sa PHP fajlom koristeći atribut *action*, gde se navodi ime PHP fajla sa kojim se povezuje i koristi metod *post*. `$_POST` je niz parametara koji se prosleđuju kroz metod *post*, koristeći atribut *name*. Na slici 4.2.1. dat je samo deo originalne forme korišćenje pri realizaciji ove veb stranice i služi kao primer razumevanja ovog dela koda.

REGISTRACIJA NOVOG KORISNIKA

```

<form align="center" name="formreg" onsubmit="return(validate());" action="Registracija.php" method="post"><center><table cellpadding="10"
<tr>
<td><label>Ime:</label></td>
<td><input type="text" name="ime" required autofocus></td></tr>
<tr>
<td><label>Mobilni telefon:</label></td>
<td><input type="text" onkeypress="return isNumberKey(event)" name="mob" required/></td></tr>
</table>
<p class="potvrđi" align="center">
<input type="submit" onsubmit="return validate()" name="submit" value="Potvrđi"/></p>

```

Slika 4.2.1. Forma registracije

Na slici 4.2.2 prikazan je PHP fajl koji ubacuje podatke u bazu koristeći `INSERT INTO`, sledi ime tabele u koju želimo da ubacimo podatke i na kraju `VALUES` – vrednosti koje želimo da ubacimo. Posebno je potrebno paziti da se superglobalna `$_POST` dobro definiše, tj da se atributi *name* podudaraju u formi i PHP fajlu.

```

<?php
include"konekcija.php";
if(isset($_POST['submit'])){
$time=$_POST['ime'];
$prezime=$_POST['prezime'];
$email=$_POST['email'];
$sifra=$_POST['sifra'];
$mob=$_POST['mob'];
$adresa=$_POST['adr'];
$sql="INSERT INTO korisnici (ime,prezime,email,sifra,mobilni,adresa)
VALUES ('$ime','$prezime','$email','$sifra','$mob','$adresa' )";

if(mysqli_query($conn,$sql)){
header('location:./hvala.php');
}else{
echo'Greška';}
}
mysqli_close($conn);
?>

```

Slika 4.2.2. PHP fajl registracije

4.3. JavaScript kod za ispravno popunjavanje forme registracije

Sledi opis JavaScript koda za onemogućavanje korisnika da unese loš format e-mail adrese i da polje mobilni telefon mora biti popunjeno isključivo brojevima. U HTML formi u okviru polja za mobilni telefon pozivamo funkciju *isNumberKey(evt)* koja onemogućuje korisnika da ukuca bilo šta što nije ceo broj. Funkcija *Validate()* koja se poziva kada se klikne na dugme *Potvrdi* korisniku ne dozvoljava da ukuca neispravan format e-mail adrese. Naime ova funkcija proverava da li postoji znak „@“ i tačka (.) koji su sastavni deo svake e-mail adrese. Ukoliko korisnik unese neispravan format pomoću komande *alert* brauzer će korisnika upozoriti i dati primer kako je potrebno popuniti dato polje.

```

<script>
functionisNumberKey(evt){

varcharCode=(evt.which)?evt.which:event.keyCode
if(charCode==45) returntrue;
if(charCode!=46&&charCode>31&&(charCode<48||charCode>57))
returnfalse;

returntrue;
}
functionvalidate()
{
varemailID=document.formreg.email.value;
atpos=emailID.indexOf("@");
dotpos=emailID.lastIndexOf(".");

if(atpos<1||(dotpos-atpos<2))
{
alert("Los format e-maila. Primer: username@email.com")
returnfalse;
}
}

```

```

return(true);
}
</script>

```

Slika 4.3.1. JavaScript kod za ispravno popunjavanje forme

4.4. Struktura stranica proizvoda

Sve stranice rađene su u istom stilu *strstil.css*. U zavisnosti ko posećuje stranicu pokreće se sesija kako bi se utvrdilo da li je posetilac, registrovani korisnik ili administrator. U zavisnosti od toga u glavnom meniju, ukoliko je korisnik pojavljuje se dugme *Kolica* i omogućuje se korisniku da oceni i kupi proizvode, ili ako je administrator pojavljuje mu se dugme *Unos/proizvoda*. Proizvodi se razvrstavaju po kategorijama ili podkategorijama. U zavisnosti od toga na koje dugme kliknete, koristeći superglobalnu promenljivu *GET* iz urla-a se uzima potrebna promenljiva. *\$_GET* je niz koji sadrži parametre koji su prosledeni metodom *get*. Konkretno u ovom delu koda *GET* koristimo kako bismo razvrstali proizvode po kategorijama ili podkategorijama. U okviru URL-a definisali smo promenljivu *kategorija* koja dobija vrednost one kategorije ili podkategorije na koju kliknemo. Takođe *GET* koristimo i prilikom prelaska na sledeću ili prethodnu stranu. *GET* iz URL-a uzima definisanu promenljivu *page* i na osnovu nje otvara odgovarajuću stranu. Pomoću *include* uključujemo u svaku stranicu konekciju na bazu kako to ne bismo morali na svakoj stranici da radimo. Koristeći *SELECT*, *FROM* i *WHERE* iz baze iščitavamo potrebne podatke i oni se prikazuju na stranici. U okviru ovog dela koda predstavljeni su samo delovi koda od značaja.

```

<li><a href="Proizvodi.php?kategorija=Bubnjevi&page=1">Bubnjevi</a>
<span class="darrow">&#9660;</span><ul class="sub1">
<li><a href="Proizvodi.php?podkategorija=Akustični&page=1">Akustični</a></li>
<li><a href="Proizvodi.php?podkategorija=Doboš&page=1">Doboš</a></li>
<li><a href="Proizvodi.php?podkategorija=Činele&page=1">Činele</a></li></ul>
</li>

```

Slika 4.4.1. Deo glavnog menija

```

<?php
session_start();
if(empty($_SESSION["tip"])){
include"meniposetilac.php";
}
else{
if($_SESSION["tip"]=="admin"){
include"meniadmin.php";
}
if($_SESSION["tip"]=="korisnici"){
include"menikorisnik.php";}}
?>
<?php
include"konekcija.php";
if(isset($_GET['page'])){
$page=$_GET['page'];
$offset=($page-1)*6;
if(isset($_GET['kategorija'])){
$kat=$_GET['kategorija'];
$sql="SELECT idproizvoda, naziv ,slika, cena, kratakopis, dugiopis,
brsvidjanja,brnesvidjanja FROM proizvodi WHERE kategorija='$kat' LIMIT
$offset, 6";

```

```

echo '<h1 align="center" style="color: #334d4d;">'. $kat. '</h1>';
$result=mysqli_query($conn,$sql);
if(mysqli_num_rows($result)>0){
while($row=mysqli_fetch_assoc($result)){
echo '<div id="slika">
<a href=Proizvod.php?id='. $row["idproizvoda"]. '>
</br>
</a>
</div>
<div id="oproizvodu">
'. $row["kratakopis"]. '<br />
'. $row["cena"]. '.00 RSD<br />
        LIKES: '. $row["brsvidjanja"]. '<br/>
        DISLIKES: '. $row["brnesvidjanja"]. '</br>
<a href=Proizvod.php?id='. $row["idproizvoda"]. '> Detaljnije </a></div>';}
echo '<a href="Proizvodi.php?kategorija='. $kat. '&page='. ($page-1). '"><p
align="center"> Prethodna
<a href="Proizvodi.php?kategorija='. $kat. '&page='. ($page+1). '"> /Sledeća
</p></a> '}}?>

```

Slika 4.4.2. Kod za ispis proizvoda iz baze

4.5. JavaScript kod za onemogućavanje korisnika da dva puta oceni proizvod

Svakom korisniku kada se uloguje kao što je bilo napomenuto u prethodnom tekstu omogućeno je da oceni proizvod, ali moguće je da svaki proizvod oceni samo jednom. Za razumevanje ovog dela koda potrebno je objasniti pojam Kolačića. Kolačić je podatak, smešten u tekst dokumentu na kompjuteru. Kolačići su uvedeni sa ciljem da razreše problem „Kako zapamtiti korisnika koji je posetio ovu stranicu?“. Funkcija *setCookie* postavlja Kolačić povezujući korisnika i proizvod. Promenljiva *expires* predstavlja broj dana posle kojih će Kolačić isteći. Funkciju *getCookie* koristimo da očitamo i proverimo da li Kolačić postoji. Ukoliko postoji funkcija će vratiti povratnu informaciju „Postoji cookie“, ukoliko ne postoji vratiće prazan string. Kada se u formi pritisne dugme *Svidja mi* sefunkcija pronalazi dugme na osnovi njegovog identiteta (ID-a) i proverava da li je korisnik ocenio proizvod na osnovu Kolačića koji su postavljeni. Ukoliko jeste ocenio proizvod korisnik će dobiti obaveštenje da je nemoguće da oceni proizvod dva puta.

```

<script>
function setCookie(idkorisnika,idproizvoda){
var d=new Date();
d.setTime(d.getTime()+ (365*24*60*60*1000));
var expires="expires="+d.toUTCString();
document.cookie=idkorisnika+"-"+idproizvoda+"=y; "+expires;}

function getCookie(idkorisnika,idproizvoda){
var name=idkorisnika+"-"+idproizvoda+"=";
var ca=document.cookie.split(';');
for(var i=0;i<ca.length;i++){
var c=ca[i];
while(c.charAt(0)==' '){
c=c.substring(1);}
if(c.indexOf(name)==0){
return "Postoji cookie";
}
}
}

```

```

}
}
return"";
varbutton=document.getElementById('like');
functionproveri(form){
varidpro=form.idpro.value;
varidkor=form.idkor.value;
if(idkor== -1)
{
alert('Morate se ulogovati da biste ocenili proizvod');
returnfalse;
}
varpostoji=getCookie(idkor,idpro);
if(postoji!=""){
alert('Ne mozete oceniti isti proizvod dva puta!');
returnfalse;}
else{
setCookie(idkor,idpro);
returntrue;}}
</script>

```

Slika 4.5.1. JavaScript kod za pravilno ocenjivanje proizvoda

4.6. Struktura stranice Unos proizvoda

Unos proizvoda je deo koji je dostupan isključivo administratoru sajta. Popunjavajući formu koja mu se na stranici prikaže administrator unosi proizvode u bazu koji se potom iščitavaju kao što je malopre objašnjeno u okviru odeljka 4.3. Struktura stranice proizvodi. Princip unosa je isti kao kod registracije, samo što se sada upisuju podaci u tabelu *proizvodi*. Sledi opis JavaScript koda koji upozorava administratora da unese sve potrebne podatke o proizvodu. Princip je isti kao i kod registracije, forma za unos proizvoda se poveže sa PHP fajlom koji upisuje podatke u bazu i klikom na dugme *Potvrdi* poziva se funkcija *validate()*. Potrebno je paziti u okviru funkcije da se pozove odgovarajuća forma kao i na attribute *name* koji se proveravaju. Za cenu proizvoda dodata je funkcija *isNumberKey(evt)*, koja dozvoljava unos samo brojeva.

```

<script>
functionisNumberKey(evt){
varcharCode=(evt.which)?evt.which:event.keyCode
//if(charCode == 45)return true;
if(charCode!=46&&charCode>31&&(charCode<48||charCode>57))
returnfalse;

returntrue;
}

functionvalidate()
{
if(document.formreg.naz.value=="")
{
alert("Molimo unesite naziv proizvoda!");
document.formreg.naz.focus();
}
}

```

```

return false;
}

if (document.formreg.cena.value=="")
{
alert("Molimo Vas unesite cenu proizvoda!");
document.formreg.cena.focus();
return false;
}

return (true);
}

</script>

```

Slika 4.6.1. JavaScript kod za pravilan unos proizvoda

4.7. Struktura stranice Kolica

U okviru ove stranice objasnićemo ispis potrebnih proizvoda na osnovu IDkorisnika. Kao i kako je realizovan deo o broju artikala.

Na osnovu pokrenute sesije očitava se IDkorisnika i sve što se nalazi u njegovim kolicima biće očitano na ovoj strani. Kada korisnik unese broj artikala koji želi, u bazu podataka u okviru dela Kolica unese se IDproizvoda koji je korisnik izabrao razdvojen sa “dve tačke” (:) od broja artikala. Iščitanje je jednostavno koristi se SELECT posle čega se piše šta želimo da iščitamo, FROM odakle želimo da iščitamo, WHERE gde definišemo koju kolonu želimo da iščitamo u datom trenutku. Potrebno je samo iščitati deo iz kolica i poređati proizvode po redosledu ubacivanja u kolica. Opis koda: konektovanje na bazu koristeći komandu *include*. Ukoliko izdvojimo delove koda u okviru posebnog PHP fajla, koji su isti na svim stranicama, komandom *include* možemo ih samo pozivati. Ukoliko je potrebno nešto izmeniti dovoljno je samo promeniti u okviru tog jednog izdvojenog PHP fajla, pri čemu se promena prenese na sve stranice. Koristeći sesiju očitavamo IDkorisnika kako bismo znali koji korisnik je pristupio stranici. Koristeći sql naredbu SELECT * FROM iščitavamo sve podatke iz baze podataka za ulogovanog korisnika. Ukoliko su kolica prazna, korisnik će dobiti poruku da su njegova kolica prazna. Komandom *if* proverava se da li su kolica prazna, dok se komandom *echo* realizuje ispis poruke koja će se ukazati korisniku. *Echo* funkcija omogućava ispis jednog ili više stringova. Za situaciju kada su kolica korisnika popunjena koristimo komandu *preg_split* kako bismo razdvojili string u okviru kolone kolica i ispisali svaki deo pojedinačno. Korisnik svaki proizvod može da izbaci iz kolica, pri čemu će se samo taj deo obrisati iz kolica, ili da kupi proizvod pri čemu će se samo taj deo upisati u bazu podataka u okviru tabele Kupovine.

```

<?php
include"konekcija.php";

$id=$_SESSION['id'];
$sql="SELECT * FROM korisnici WHERE idkorisnika=$id";
$result=$conn->query($sql);
$proizvod="proizvod.php?id";

if ($result!=NULL&&$result->num_rows >0)
$row=$result->fetch_assoc();
$kolica=$row['kolica'];

```

```

if($kolica=='or$kolica==NULL) {
echo
'

else{
$fields=preg_split("\\/{1,}/",$kolica);
foreach($fieldsas$field) {
$f=$fields=preg_split("\\:{1,}/",$field);
$proid=$f[0];
$br=$f[1];
$sql1="SELECT * FROM muzickaprodavnica.proizvodi WHERE idproizvoda=$proid";
$result1=$conn->query($sql1);
if($result1!=NULL&&$result1->num_rows >0) {
$row1=$result1->fetch_assoc();
echo'<div id="slika">
<a href="Proizvod.php?id='.$row1["idproizvoda"].'">
</br></a></div>
<div id="oproizvodu">
'.$row1["naziv"].'</br>
      CENA: '$row1["cena"].'.00 RSD</br>
      LIKES: '$row1["brsvidjanja"].'</br>
      DISLIKES: '$row1["brnesvidjanja"].'</br>
<p style = " margin-bottom: 3px;">Broj artikala: '$br.'</p><br>
<form action="izbaci.php" enctype="multipart/form-data" method="post">
<button id=kol name="action" value='.$field.' >Izbaci iz kolica</button>
</form>
<form action="kupi.php" enctype="multipart/form-data" method="post">
<button id=kol name="action" style: margin-bottom:20px;>Kupi</button>
</form></div>';}}
}

mysqli_close($conn);

?>


```

Slika 4.7.1. Kod za realizaciju stranice Kolica

5. ZAKLJUČAK

U okviru ove teze realizovana je jedna jednostavna Internet prodavnica, gde korisnik može da se informiše o ceni i dostupnosti proizvoda, kao i da kupi, oceni i izabere broj artikala koje želi da poruči, a administrator da unese proizvode i dobije listu svih kupovina. Cilj ove teze jeste da se pokaže upravo ono što je diskutovano u uvodu ove teze. Ušteda vremena korisnika, kao i vreme koje korisnik dobija da razmisli o svoj kupovini. Ušteda vremena i prostora administratora, kojem je potrebno osnovno znanje o korišćenju HTML-a kako bi koristio ovu stranicu. Pre svega cilj ove teze je da se pokažu mogućnosti koje nam Internet trgovina i veb dizajn nude i raznolikost svih mogućih radnji koje se mogu realizovati ukoliko kupci ili administrator to želi, kao i prikazivanje jednostavnosti korišćenja jedne veb prodavnice.

Rad se može proširiti na mnoge načine. Dinamički deo sajta se može dopuniti sa proverom formata za unos mobilnog telefona. Može se korisniku definisati određeno vreme logovanja. Može se ubaciti provera za sigurnost šifre koju korisnik koristi (da se razlikuje od e-mail adrese, da sadrži i brojeve...). Mogu se ubaciti dodatne slike za svaki proizvod, koje se prikazuju prelaskom kursoara preko glavne slike. Može se kreirati deo za komuniciranje korisnika *chat*, gde bi korisnici mogli da razmenjuju iskustva o proizvodima ili uopšteno o usluzi prodavnice.

LITERATURA

- [1] Aleksandra Smiljanić, Internet programiranje [2016]
- [2] <https://www.w3.schools.com>
- [3] <https://php.net>
- [4] <https://mysql.com>
- [5] <https://www.wampserver.com/en>
- [6] <https://stackoverflow.com>
- [7] <https://tutorialspoint.com>
- [8] <https://programiranjedevlopment.wordpress.com>
- [9] <http://www.cssbasics.com/>
- [10] <http://www.phpdc.org/>
- [11] <http://www.everythingphpmysql.com/>
- [12] <http://webdesign.about.com>
- [13] <https://en.wikipedia.org>
- [14] <http://punjenipaprikas.com/>
- [15] <https://www.youtube.com/user/elithecomputerguy>
- [16] <http://php.com.hr/77>
- [17] <http://tutoriali.org/>
- [18] <http://www.homeandlearn.co.uk/>
- [19] <http://php.blogger.ba/>
- [20] <http://www.freewebmasterhelp.com/>
- [21] <http://javascript.info/>
- [22] <http://www.codeproject.com/>
- [23] <http://www.popwebdesign.net/>
- [24] <http://www.webnstudy.com/>
- [25] <http://www.portalalfa.com/>
- [26] <http://webprogramiranje.net/>
- [27] <http://it4you.rs/edukacija/>

- [28] J. Duckett „HTML & CSS design and build websites“ [Online]. Available:

http://www.wufai.edu.tw/information_technology_center/datasheet/HTML%20and%20CSS%20design%20and%20build%20websites.pdf

- [29] K.Jamsa, K King, A. Anderson, “HTML i Web dizajn kroz praktične primere”
- [30] *PHP-Hypertext Preprocessor*[Online]. Available:
http://www.tutorialspoint.com/php/php_tutorial.pdf
- [31] E. Castro , „HTML, XHTML, and CSS, Sixth Edition: Visual QuickStart Guide“
[Online]. Available:
<http://ptgmedia.pearsoncmg.com/images/9780321430847/samplepages/0321430840.pdf>